

NATUR OG MILJØ BULLETTIN NORGES NATURVERNFORBUND

Manglende KFK-kontroll: – OK, sier SFT

SIDE 4-5
+ LEDER

Ny general- sekretær: Hareide eller Killingland?

SIDE 3

NSB med svekket miljøprofil

SIDE 3

KGB: Spre gift!

SIDE 7

«Løsninger vi kan leve med»

SISTE SIDE

N&M Bulletin avslører:

Hull i ozonstatistikk

Om kort tid vil direktør Jan Hartvig i KFK-brukernes fellesutvalg legge fram tall som viser en rask nedgang i bruken av ozonødeleggende gasser i Norge. Men Hartvigs statistikk dekker bare halve forbruket.

Statens Forurensingstilsyn har ingen andre tall. Dermed er det ingen som vet om Norge klarer å halvere forbruket av KFK-gasser innen 1991, slik målet er.

Av MARTE DANBOLT

Til neste år skal det norske KFK-forbruket være halvert i forhold til 1986. Ifølge SFT brukte vi da omlag 2.300 tonn KFK – 1.300 tonn som råvarer i industrien og 1.000 tonn i importerte ferdigvarer, blant annet i kjøleskap. I tillegg brukte vi omlag 145 tonn av den enda farligere halongassen.

Ingen har oversikt

Men hvor mye KFK og halon vi har brukt etter 1986, er det ingen som vet noe sikkert om. Nå – ett år før forbruket av disse gassene skal være halvert – har SFT ennå ingen skikkelig statistikk.

– Det er et spørsmål om ressurser. Det er tungvint å samle inn opplysninger, fordi KFK ikke er et registreringspliktig kjemikalium, sier overingeniør Christian Dons i SFT.

Avdelingsingeniør Per Døvle opplyser at SFT skal legge opp et datainnsamlingssystem til sommeren. Da vil SFT også ta stikkprøver, som det skal bruke for å rapportere til FN. Gjennom en internasjonal miljøavtale (Montral-protokollen)

har Norge forpliktet seg til å levere årlige rapporter over forbruket av ozonnedbrytende gasser.

Næringslivets mann

Men foreløpig har SFT overlatt til industrien selv – ved direktør Jan Hartvig i KFK-brukernes fellesutvalg – å føre tilsyn med forbruket av ozonødeleggerne. Hartvigs tall er de eneste som norske miljømyndigheter har å holde seg til når spørsmålet om miljøavgift på KFK og halon skal avgjøres i vår.

KFK-brukernes fellesutvalg er en sammenslutning av de fleste bransjene som bruker KFK. Formålet med utvalget er en «balansert nedtrapping av forbruket av antatt ozonnedbrytende gasser».

– Min oppgave er å ivareta næringslivets interesser overfor myndighetene i den omleggingen som må skje for å få ned forbruket av KFK-gass, sier direktør Jan Hartvig. – Men jeg prøver å få til et samspill mellom partene. Det gjelder å motivere alle til innsats for vårt felles mål. Og jeg synes jeg har et fantastisk godt forhold til myndighetene.

– Forbruket ned 30 prosent

– Jeg har ikke tallene ferdig for annet halvår 1989 ennå, så foreløpig vil jeg ikke gå ut med konkrete tall. Men KFK-forbruket er i alle fall redusert med 30 prosent. Vi er på god vei til å nå målet om en halvering innen 1991, hevder Hartvig. Hans statistikk dekker imidlertid bare industriens forbruk av KFK som råvare. Hvor mye KFK-gass vi importerer til landet i kjøleskap og andre ferdigvarer, har han ikke tall for. Det har heller ikke SFT eller noen annen instans. Dette til tross for at importen av KFK-holdige ferdigvarer utgjorde nesten halvparten av Norges KFK-forbruk i 1986.

Det er heller ingen som fører statistikk over forbruket av halon, selv om SFT har bedt direktør Hartvig om en oversikt over det også. – Jeg får snart noen opplysninger som kan gi en pekepinn på halonforbruket, men jeg kan ikke gi eksakte tall. Mitt inntrykk er at forbruket går nedover, sier han. Se også side 4-5 og leder

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo 5
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 5 09 46 02
Ansv. red.: Gunnar Bolstad

Redaktør: Jon Bjartnes
Telefon: (02) 71 55 20
Telefax: (02) 71 56 40
Prod.: GPG Sats & Trykk as
Annonser: NMR, (02) 61 62 10

Vis muskler!

Miljøbevegelsens viktigste seier på 1980-tallet var et gjennomslag for erkjennelsen av miljøproblemene. Industrifolk og politikere som tidligere blåste av miljøvernernes varskorop, sto opp i rad og erklærte at det haster.

– Nå må det handles, var et hyppig brukt slagord ved utgangen av det forrige tiåret. «Bærekraftig utvikling» var på alles lepper.

Enighet er bra, dersom den fører til noe. Enighet kan imidlertid fort skli over i handlingslammelse. Det ser vi tydelig når politikerne forsøker å lage handlingskraftige vedtak om miljøvennlig samferdsel. Slik får vi til fulle demonstrert at mange politikere er skumle allierte.

Skumle allierte finner vi også i næringslivet. Jan Hartvig er næringslivets fremste talsmann når det gjelder KFK- og ozonspørsmål. Og av en eller annen grunn bestyrer han også den offisielle norske statistikken over ozonødeleggende stoffer.

– KFK-forbruket går nedover, sier Hartvig. Og med Hartvigs tall – som ingen har noen mulighet til å kontrollere – danser NHO og LO «pas de deux» i kampen for å stoppe strengere tiltak for å få forbruket ned. – Nei til KFK-avgifter, sier de nyfrelste miljøvernerne Yngve Hågensen og Egil Myklebust.

Og regjeringen bukker og nikker, fordi nu går ozonlaget meget bedre. Antar man – for helt sikkert kan man ikke vite. For i Toll- og avgiftsdirektoratet, som vet mer enn de fleste om dette, sier de at man ikke har noen tall. Og ikke vil man få det med det første heller.

Når enigheten blir for klam, er det viktig å vise muskler. Og når tunge næringsinteresser setter bremsene på, blir det et spørsmål om maktbruk. Myndighetene vil i tiden som kommer bli satt på mange prøver i miljøpolitikken. Mange av miljøbevegelsens nye allierte vil komme til å be for sin syke mor. Automobilforbundets hykleriske lefling med enslige småbarnsmødre er det mest graverende eksemplet, men man skal ikke granske andre parter så lenge heller før man ser at hoven stikker fram.

– Det var ikke verst at vi greide å stoppe avgiften, gliser Jan Hartvig, og kan fornøyd rapportere til oppdragsgiverne sine: – Nå sparte vi jaggu 30 millioner, gutter!

All den stund det er makta som rår, er det på tide å vise hvem som besitter den.

Gunnar Bolstad

Pål Steigan med miljøbok

– Jeg er dypt sjokkert over norske myndigheter som klart ser hva som må gjøres i miljøspørsmål, men som ikke foretar seg noe.

Av LARS ERIK HJORTHAUG

AKP'eren og forlagsmannen Pål Steigan er klar i talen når han skal oppsummere inntrykkene etter å ha skrevet miljøbok. Den har fått navnet «Veiskillet» og er en gjennom-

gang av hvor langt miljøødelegelsene er kommet i verden.

– Jeg etterlyser uhyre drastiske samfunnsmessige endringer. Og «Veiskillet» er et forsøk på å få igang en debatt om hvilke samfunnsmessige endringer som må til, sier Steigan til N&M Bulletin.

MILJØ FESTIVALEN

• En festival som viser muligheter og løsninger. • 20 ulike verksteder. • Spennende innledninger og debatter. • En rekke kjente artister. • Oslo 20. – 22. april 1990.

PENGA
ELLER
LIVET

Arrangør: Sosialistisk Venstreparti

MELD DEG PÅ MED DET SAMME – TLF. (02) 20 69 79

JA, jeg kommer på miljøfestivalen!

NAVN:

ADRESSE:

POSTNR:

POSTSTED:

Send kupongen til SV, Storgata 45, 0182 Oslo 1.

Naturvernforbundets nye generalsekretær: Dag Hareide eller Tore Killingland?

Naturvernforbundets nye generalsekretær blir enten framtidsforsker Dag Hareide (41) eller seksjonssjef Tore Killingland (36) i Forbrukerrådet.

Av JON BJARTNES

Denne helgen ansetter Naturvernforbundets landsstyre ny generalsekretær etter Jørn Siljeholm, som slutter 1. juni. Styreutvalget, med blant andre leder Ragnar Vik og nestleder Torbjørn Paule, har innstilt Dag Hareide som nummer en og Tore Killingland som nummer to. Begge kandidatene regnes som svært godt kvalifiserte.

Internasjonal bakgrunn

Førstekandidaten Dag Hareide er for tiden engasjert av Hedmark Fylkeskommune og prosjekt Alternativ Framtid for å skrive bok om livskvalitet og verdier. Hareide har lang og bred erfaring, først og fremst fra kristenliv og hjelpearbeid.

Hareide har vært kateket, han var med på å starte Alternativ Jul for Oslos uteliggere, redigerte bok om Chile før Pi-

nochets kupp, og tok initiativet til såpass ulike foreninger som Den reisende folkehøyskole, Fellesorganet for Kristelige Yrkesorganisasjoner og Nambia-foreningen i Norge.

På slutten av 80-tallet bodde Hareide i Etiopia, hvor han ledet FN's arbeid med oppbygging av jordbruket etter forrige sultkatastrofe. I løpet av året kommer han med en bok med utgangspunkt i dette oppholdet.

Hareide er gift og har tre barn. Han bor nå på Elverum.

Bred miljøerfaring

Andre kandidat Tore Killingland arbeider nå som seksjonssjef i Forbrukerrådet, hvor en av oppgavene hans har vært å bane vei for en offisiell miljømerkinsordning i Norge. Den kommer snart i gang.

Killingland har bred erfaring fra miljøbevegelse og -byråkrati. Han har vært leder i Natur og Ungdom og landsstyremed-

lem i Naturvernforbundet. Før han havnet i Forbrukerrådet, var han innom både Miljøverndepartementet, Statistisk Sentralbyrå og Direktoratet for Naturforvaltning. Han har særlig vært engasjert innenfor vassdragsvern.

Killingland er gift og har to barn. Han bor på Nesodden utenfor Oslo.

Headhuntere

En rekke søkere ville ha generalsekretærjobben. Ingen kvinner nådde opp. Søknadsbunken ble behandlet av headhunter-firmaet IKO management, som innstilte på Hareide og Killingland.

Det er videre grunn til å vente frisk debatt i landsstyret før den nye generalsekretæren blir utpekt. Andre kandidat Tore Killingland er utvilsomt den som på forhånd er best kjent blant styrets medlemmer, på grunn av sin lange bakgrunn i miljøbevegelsen.

Svekket miljøprofil: Ingen rådgiver i NSB

Det første konstituert NSB-direktør Tore Lindholt foretok seg da han tiltrådte, var å kansellere den utlyste stillingen som miljøpolitisk rådgiver. Stillingen ble utlyst av Kjeld Rimberg og skulle sortere direkte under ham.

LARS ERIK HJORTHAUG

– Stillingen ble trukket tilbake fordi vi vil utforme klarere stillingsinstruks, er Lindholts kommentar. Det vil bli en utlyst en ny stilling som vil ta for seg de samme spørsmålene, hevder han. Om den nye stil-

lingsinstruksen også vil omfatte et bredere mandat i miljøsaker, nekter han å svare på.

– For radikalt?

– Umiddelbart virker dette som en del av den defensive holdningen som vi har merket hos NSB når det gjelder å

fremme toget som miljøvennlig transportmiddel, sier Thomas Martinsen i Norges Naturvernforbund. Han mener det er berettiget å spørre om opprettelsen av en slik stilling ble for radikal for det tradisjonsbundne NSB.

Konferanse om oljeulykker

En konferanse om oljevern, lostjenesten, miljøvern og teknologi blir arrangert på Hamarøy 2.-3. april 1990.

Oljevernberedskapen i Norge er hovedtema for konferansen. Vestfjorden skal i denne sammenheng tjene som eksempel på hvordan natur, kultur og næringsliv vil skades ved en eventuell oljeulykke. Forebyggende arbeid, oljevernberedskap og miljøovervåking, vil stå sentralt i debatten.

Diskusjonen åpnes ved miljøvernministerens personlige sekretær, Marit Arnstad. Bente Aasjord og Kurt Oddekav fra Norges Naturvernforbund, SFT, Direktoratet for naturforvaltning, fiskerisjefen i Nordland og Lostjenesten er blant de andre som skal bidra med foredrag.

Takk for støtten!

Steffen Langfeldt,
ark. ID.USC
Tlf. (02) 44 67 70
– Miljøvennlige boliger.

Det Norske Luftfartsselskap A/S
1330 Oslo Lufthavn

OPPRYDDING?
Arne Bakkes Eff. A/S
(02) 17 36 91

John O. Borge as
Ringeriksv. 197, 1314 Skui
Tlf. (02) 13 54 90

Tynnere ozonlag over Nordpolen

En amerikansk undersøkelse viser at ozonlaget over Nordpolen er betydelig redusert, melder NTB.

Den amerikanske romfartsadministrasjonen NASA var hovedaktøren bak «Sola-ekspedisjonen», hvor 250 forskere og to spesialutstyrte fly deltok. Ifølge rapporten kan opptil 17 prosent av ozonlaget ha forsvunnet i ulike deler av den arktiske stratosfæren vinteren 1988-89. Forskerne mener likevel at det ikke er noen fare for at det skal oppstå hull i ozonlaget, slik det er observert over Sydpolen.

Norges fremste ozonekspert, professor Ivar Isaksen ved Institutt for Geofysikk, deltok selv på ekspedisjonen.

De norske ozonmålingene baserer seg på målinger fra bakken. Da må det betydelige effekter til for å registrere endringer, og mulighetene for å si noe om årsakene til endringene er begrensede. De naturlige svingningene er store. Men ut fra flymålingene i den omfattende Sola-ekspedisjonen kan vi fastslå at det er kjemiske prosesser, utløst av KFK-utslipp, som har ført til nedbrytning av ozonlaget også over Nordpolen, sier Isaksen til NTB.

Næringslivet presset:

KFK-avgift utsatt

Det ble ingen KFK-avgift fra årsskiftet, slik den forrige regjeringen hadde planlagt. Avgiften ble utsatt i siste liten, etter press fra næringslivet. En avgjørende faktor var Jan Hartvigs «pene», men halve statistikk.

Av MARTE DANBOLT

At KFK-statistikken til Jan Hartvig i KFK-brukernes fellesutvalg har betydning, ble grundig demonstrert i fjor høst. AP-regjeringen planla å innføre miljøavgift på ozonnedbrytende KFK- og halongasser fra nyttår.

Men like før statsbudsjettet skulle legges fram, snudde regjeringen etter press fra Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) og Landsorganisasjonen (LO). Det nyttet lite at Finansdepartementet for en gangs skyld var enig med Miljøverndepartementet. Avgiften ble utsatt, i første omgang til sommeren.

Det viktigste argumentet for Gro-regjeringens helomvending, var nettopp Hartvigs beregninger av KFK-forbruket. I fjor høst hevdet han at det var redusert med 20 prosent og at utviklingen gikk raskt i riktig retning. Regjeringen mente derfor at den kunne gi industrien en sjanse til å vise at den klarer å halvere forbruket innen 1991 – uten avgift.

Sparer 30 millioner

– Det var ikke verst at vi klarte å stoppe avgiften, sier Jan Hartvig fornøyd. Han har regnet ut at industrien dermed sparer 30 millioner kroner bare fram til sommeren.

I første omgang ble avgiften bare utsatt et halvt år. Men om den blir innført til sommeren, avhenger av hva slags tall Hartvig kan legge fram i vår. Selv tror han at tallene blir «pene» nok til at det ikke blir noen avgift da heller.

– SFT vil se at utviklingen går i riktig retning, og det er det viktigste, sier Hartvig.

Han mener avgiften ville vært en unødig belastning for industrien, og at den ville gjøre det enda vanskeligere for bransjene å omstille seg til produksjon uten de ozonnedbrytende gassene.

– Vil ikke nå målet

Andre mener derimot at omstillingen vil skje raskere ved hjelp av avgift, fordi den vil premiere de bedriftene som er raske til å få ned KFK-forbruket.

– Avgift er det mest effektive virkemiddelet vi kan bruke, bortsett fra forbud, sier sosialøkonom Michael Hoel ved Universitetet i Oslo. Han tror

ikke industrien vil klare å redusere KFK-forbruket fort nok uten avgift, fordi hver enkelt bedrift ikke vil føle særlig ansvar for å nå myndighetenes mål.

SFT-direktør Harald Rensvik er derimot lite lysten på å bruke et så hardt virkemiddel som avgifter for å få ned KFK-forbruket. I så måte skiller han seg ut fra de fleste fagfolk i miljøspørsmål. I fjor høst gikk SFT imidlertid klart inn for miljøavgift. Mange mener det haster med både avgift og forbud, hvis vi skal ha noen sjanse til å redde ozonlaget.

– Gi næringen sjansen

SFT har nylig foreslått KFK-forbud fra 1991, men med adgang til dispensasjoner. Rensvik er imidlertid svært opptatt av å spille på lag med næringslivet.

– Det viktigste er at vi reduserer forbruket, og det beste vil være om industrien klarer det uten slike tiltak, sier SFT-direktøren.

– Tror du næringslivet vil klare å halvere forbruket innen 1991 uten reguleringer?

– Nei, men jeg er veldig spent på tallene fra Jan Hartvig, sier Rensvik.

Propan kan avløse KFK

Propangass kan avløse det ozondrepende stoffet KFK som kjølemiddel i fryser og kjøleskap.

Det tror forskere ved Southbank Polytechnic i London. De har arbeidet med et prosjekt for bruk av propan som varme-

overførings-medium i kjøleskap og fryser. Foreløpig er det bare industrien som har fått prøve ut oppfinnelsen. Men hvis brannsikre løsninger utvikles, tar det nok ikke lang tid før produktet tilbys miljøvennlige forbrukere.

Bukken til havresekken:

– Strategisk klokt

SFT-direktør Harald Rensvik synes det er strategisk klokt å la industrien selv få føre statistikken over KFK-forbruket. Han var imidlertid ikke klar over at halve KFK-forbruket mangler i Jan Hartvigs tall.

Av MARTE DANBOLT

Direktør Rensvik ser overhodet ingen problemer i at SFT har overlatt tilsynet med KFK-forbruket til KFK-brukerne selv.

– Ordningen virker motiverende for næringslivet, og er uten hensiktsmessig for oss, sier han.

– Å sette industriens mann til å vokte industrien, er ikke det som å sette en ulv til å telle sauer?

– Nei, hvis noen vil lure oss,

vil det bli oppdaget. Vi vil selv sagt se på tallene med et kritisk blikk. Men jeg har ingen tro på at industrien vil føre oss bak lyset. Det er store, seriøse bransjeorganisasjoner vi samarbeider med gjennom KFK-brukernes fellesutvalg.

– Men SFT har ingen egne tall å vurdere industriens tall opp mot??

– På sikt skal vi selv sagt etablere en offentlig statistikk. Men det tar tid å gjøre det for et helt nytt område. Nå bruker vi store ressurser på å kartlegge de foprskjelligste stoffer som skal registreres.

Ny tolltariff

Avdelingsdirektør Per Døvle i SFT viser til at tolltariffen er lagt om fra i år, slik at det blir mulig å lese ut av den hvor mye KFK-holdige varer som importeres til landet.

Men ifølge overingeniør Ellen Mæhlum i Toll- og avgiftsdirektoratet vil ikke tallene bli mye å stole på i år.

– Foreløpig har vi ingen tall, og det blir heller ingen kontroll på en stund. Vi må regne med at det tar litt tid før industrien venner seg til at de skal registrere innførsel av KFK-holdige varer, sier hun.

Trøbbel i vente:

EF kan stoppe KFK-forbud

EF har protestert mot at Sverige ønsker å forby import av en del varer med KFK- og halongass. Hvis Sverige bøyer av, vil Norge sannsynligvis også droppe planlagte forbudet fra neste år.

Av MARTE DANBOLT

Som sine svenske kolleger, ønsker Statens Forurensningstilsyn å forby KFK- og halongass fra neste år. De vil imidlertid gi dispensasjoner til de bransjene som ikke har funnet noen alternativer til ozonødeleggerne.

Press fra EF

Motstanderne mot KFK-forbud i Norge regner med støtte fra EF, som foreløpig har stoppet et lignende forbud i Sverige. Den svenske regjeringen har ennå ikke bestemt seg for om den skal ta hensyn til EF-protesten.

Departementsråd Svante Bodin i det svenske Miljødepartementet sier det vil være lettere for Sverige å stå i mot presset fra EF hvis Norge også forbyr import av KFK-holdige varer.

I det norske Miljødepartementet venter Per Bakken spent på svenskenes avgjørelse. Han mener det vil ha stor betydning for Norge hvordan svenskene håndterer denne saken.

– Står fritt

– GATT-reglene gir oss lov til

å begrense importen fra andre land, hvis det er av hensyn til miljøet. Juridisk sett står vi derfor fritt til å overse en mulig EF-protest. Det blir mer en handelspolitisk enn en juridisk vurdering, sier Bakken.

– Til nå har EFs holdning vært at ingen land får lov til å redusere KFK-forbruket forte- re enn det som er avtalt i Montrealprotokollen. Men jeg blir overrasket om EF vil kjøre like hardt på dette nå. EF har jo anlagt en mer grønn profil i det siste.

Takk for støtten!

MILJØ- OG
KJEMISKE
ANALYSER
WEST-LAB AS
Oljevn. 2, N-4056 Tananger
Tlf. (04) 69 79 99

LPO arkitektkontor as 02 20 40 18
fredensborgveien 11 0177 Oslo 1

FJELL KOMMUNE
- miljøvern gjør arbeid -

scannerhuset as

Norrøna Sport

YGGESETH AS
Hælsøen Trøstevik 8 0682 Oslo 8
Telefon: 02/26 30 45
Telefax: 02/26 74 59

Veidekke
Postboks 3 – 1361 Billingstadsletta

EBA NERA
Radio Link Communications Satellite Defence
EB CORPORATION-MEMBER OF ASEA BROWN BOVERI

K
KL GROSSISTENE
Kjede av spesialvaregrossisterinnen
sjokolade, sukkervarer, snacks,
fastfood og dagligvarer

Tønsbergs Blad

Tønsberg.
Tlf. (033) 10 000

STANGE
MJØNDALEN KALKFABRIK AS
Fabrikk: 3050 Mjøndalen, tlf. (03) 87 61 55

Norsk klima-utredning

Frostømfintlige plantearter som kristtorn vil øke i frekvens og areal. Noen alpine arter som høggjellsklokke vil være truet. Dette går fram i en vurdering av drivhuseffekten som er foretatt ved Norsk institutt for naturforskning, NINA.

Av ANDERS GJESVIK

NINA har fått i oppdrag fra miljøverndepartementet å utrede biologiske konsekvenser av klimaforandringer i Norge, og arbeidet skal være avsluttet 1. mai i år. Utredningen bygger på en forutsetning om en temperaturøkning på 2 grader om sommeren og 3-4 grader om vinteren.

Utredningen peker på at milde vintere vil øke utbredelsen av varmekjære treslag, som alm, ask, hassel, eik og bøk. Den tempererte regionen på sørspissen av Norge, som har større eikeskoger og ingen naturlig barskog, vil gå sterkt fram. Frostømfintlige plantearter vil øke i frekvens og areal. Dette gjelder for eksempel kristtorn, purpurlyng og fager-

perikum. Vegetasjonen i nordboreal og alpin region, nordligst og høyest beliggende, vil gå sterkt tilbake. Dette gjelder fjellbjørk, gressheier og lyngmark. Flere plantearter vil bli direkte truet, som for eksempel høggjellsklokke, knutshørrapp og snøstjerneblom.

Jarle Inge Holten er forsker ved NINA. Han mener at temperaturøkningen kan føre til at

skogen går inn på vidda der hvor jordsmonnet er godt nok.

– Dette kan skje på både Hardangervidda, Dovre og Finnmarksvidda. Den nye vegetasjonsfordelingen generelt vil utvilsomt få store konsekvenser for fauna og faunaregioner. Det er grunn til å spørre om hvordan skog på vidda vil påvirke dyrelivet. Vi vet ikke hvilke følger det vil få for reinstammen, fjellreven, smågangerne og jerven, sier Holten.

Takk for støtten!

 Sea Farm A/S

P.O. Box 1798, Nordnes Telephone (05) 23 39 43
C. Sundsgt. 57 Telex 40 876 seafa n
5024 BERGEN Norway Telex (05) 23 02 03

NORGES HYPOTEKINSTITUTT
C. SUNDSTADT, NORDNES VEG. 57
5024 BERGEN, NORGE
TELEFON (05) 23 02 03

Dyr energi

Sterkt forhøyede energipriser blir følgen av Riksdagens vedtak om å styre svensk energi og miljø inn i nye baner.

Skogen kan bli en redning gjennom satsing på energiflis, og Sverige må lære seg å bruke

den. Dette er noen av hovedsatsene i langtidsutredningen 1990 som nylig har blitt presentert.

I tillegg tar utredningen til orde for redusert el-forbruk og satsning på fjernvarme, varmekraft og vindkraft.

Å brenne energiflis gir ikke særlig tilskudd til atmosfærens

kulldioksidbyrde og kan være et alternativ. Det forutsetter dog teknisk utvikling og at flistransportene gjøres så korte som mulig. Fliskraften blir regnet til å koste minst 50 øre per kW, hvilket er mer enn det dobbelte av hva ny vannkraft og kjernekraft ville kostet.

Vi står på!

Bedriftene i Norske Skog foredler fornybare ressurser – skog og vannkraft – til produkter verden har bruk for: Masse og papir til aviser, bøker, tidsskrifter og emballasje, trelast og plater til bygninger og møbler. Det er ikke mulig å tenke seg samfunnet uten produkter fra skogindustrien.

Industriell virksomhet kan medføre utslippsproblemer.

Men vi rydder opp etter oss! Og vi tar vare på ressursene så godt som mulig.

Energi og avfall fra produksjonsprosessene blir brukt om igjen (to av Norske Skogs bedrifter har fått Energi- og miljøprisen).

Norske Skog
Norske Skogindustrier A.S.

Det er inntjeningen fra eksportmarkedene som avgjør tempoet i våre planer – også innen miljøvern. I de nærmeste årene satser Norske Skogs bedrifter nær 1 milliard kroner på tiltak som bedrer miljøet. Norske Skog er seg bevisst det miljømessige ansvar som ligger i å drive industri. Ved nye og eksisterende anlegg vil konsernet aktivt søke tekniske løsninger som er miljømessig og økonomisk riktig. Vi står på!

KGB beordret forurensning

Praha (N&M Bulletin): I følge flere tjekkoslovakiske aviser beordret det sovjetiske sikkerhetspolitiet KGB landene i Øst-blokken til å forurense vassdragene sine.

Av ANDERS GJESVIK

I følge avisene ble avtalen om å forurense bestemte vassdrag underskrevet av flere kommunistland i Polen for noen år

siden. Vassdragene skulle forgiftes ved utslipp fra industrien for å unngå at fiendtlige soldater kunne bruke dem som drikkevann i en krigssituasjon. Det heter seg at avtalen ble utført av KGB i Sovjet.

– Historien kan være sann, men det kan også være løse rykter. Vi har ikke fått sjekket opplysningene, sier Eva Kruzikova i det tjekkiske miljøverndepartementet til N&M Bulletin.

Tsjekkoslovakia vil ha miljølån

Karlovy Vary (N&M Bulletin): – Folk har vent seg til forurensningen i Nord-Bohemia. De vil heller bruke nye ressurser etter revolusjonen til flere varer i butikkene enn å bekjempe miljøproblemer, sier lokallagsleder for miljøbevegelsen Brontosaurus, Miroslav Brozik til N&M Bulletin.

Av ANDERS GJESVIK

Nord-Bohemia er det mest forurensede området i Tsjekkoslovakia. Området har 40 prosent av landets industri, og den sure svovelrøyken fra brunkullforbrenningen har drept 70 prosent av skogen og ført til en 3 års lavere levealder enn Tsjekkoslovakia som helhet. Innbyggerne får en månedss ekstra i året for å bo og

arbeide i Nord-Bohemia, på folkemunne kalt «begravelses-tillegget».

– De fleste arbeiderne kommer fra andre områder. De kommer hit for å tjene penger, og føler ingen tilhørighet til området, sier Brozik.

Brozik innser at det ikke er mulig å stoppe alle brunkullverkene øyeblikkelig. Da ville hele økonomien kollapse, og

det ville oppstå store sosiale problemer. Brozik deler myndighetenes holdning til økonomisk hjelp fra vesten med miljøproblemene.

– Vi er et stolt folk, og vi vil klare oss selv. Vi tar ikke i mot gaver, men vi trenger langsiktige lån fra vesten for å løse problemene.

Hemmeligstemplet gallup: Miljø viktig for sovjeterne

Sovjet-innbyggerne rangerer miljøproblemene som et av landets mest påtrengende problemer. Det går fram av en tidligere hemmeligstemplet rapport, som ble offentliggjort av Environmental Policy Review i januar.

Av JON B. SKJÆRSETH

Meningsmålingen er fra slutten av 1988. Den viser at selv om miljødata til da ble holdt hemmelig, har ikke Sovjet-ledelsen greid å skjule problemene for innbyggerne.

På spørsmål om hvilke problemer som ikke kan vente, men må løses øyeblikkelig, kom miljøproblemer på topp foran matvare- og boligman-gel. Som samfunnsproblem ble miljøproblemene rangert som nummer fire, som personlig problem for de spurte ble de

rangert som nummer tre.

Luftforurensninger er det verste miljøproblemet, mener Sovjet-borgerne. Vannforurensning og radioaktiv stråling følger på de neste plassene. Folk i Moskva ser ut til å være mest opptatt av miljøproblemene.

Takk for støtten!

Ole K. Karlsen
Murmester-Entreprenør

TICON
INDUSTRIER AS

Falcon

DHL
WORLDWIDE EXPRESS

 FELLESDATA AS
Sparebankenes datasentral

Aluminium kan brukes om og om igjen! Vi sparer 95 % av energien når vi resirkulerer i stedet for å smelte nytt.

 HYDRO ALUMINIUM

Meld deg inn i
Naturvernforbundet!
Tlf. (02) 71 55 20

Naturvernforbundets samferdselskampanje i gang:

«Løsninger vi kan leve med»

Startskuddet er gått for Naturvernforbundet store samferdselskampanje, ved navn «Løsninger vi kan leve med». Åpningen i forrige uke ble markert med et debattmøte, der kjente rikspolitikere synset i vei om tog, buss og bil.

Av JON BJARTNES

Politikerpanelet besto av samferdselsminister Lars Gunnar Lie, tidligere miljøvernminister Sissel Rønbeck og representanter fra Stortingets Samferdselskomité. NSB var også representert, samt – som rimelig kunne være – Naturvernforbundets generalsekretær Jørn Siljeholm.

Han åpnet møtet med å stille samferdselspolitiske krav til politikerne: Høyere bensinpriser, lavere avgifter på motorer som bruker lite bensin, dobbeltsporet jernbane på strekningene Oslo-Lillehammer og

Oslo-Svinesund, og opprettelse av et felles skandinavisk jernbaneselskap – et jernbaneselskap.

Politikerne unnlot imidlertid å hoppe i taket av fryd etter Siljeholms innledning. Særlig kravet om høyere bensinpriser viste seg å være vanskelige å svelge.

Lars Gunnar Lie valgte å ikke gi bindende signaler om hvilke avgiftsforslag som kommer i statsbudsjettet til høsten. Heller ikke opposisjonen var videre løsmunnet: Selv SVs representant Inge Myrvoll understreket først og fremst hvor viktig det er å finne kompensasjonsordninger for folk i dist-

riktene. Og Sissel Rønbeck ba miljøbevegelsen komme med konkrete forslag til hvordan distriktsproblematikken kunne løses.

Hvorom allting er ruller Naturvernforbundets samferdselskampanje videre. Etterhvert kommer en egen bok med tittelen «Må vi velge vei?», der argumentene for å svare nei på det spørsmålet er samlet. Lokallag over hele landet skal lage egne, miljøvennlige samferdselsplaner for sine distrikter, og 5. mai kulminerer aksjonen med markeringer over hele landet.

Dilemma for NAF

Kombinasjonen bilbruk og miljø har satt Norges Automobilforbund (NAF) i ei skikkelig klemme.

Holdningskampanjen «Tenk miljø – tomgang adjø» i NAFs regi har satt sinnet i kok blant bilorganisasjonens medlemmer. Medlemmer fra byene melder seg ut fordi NAF ikke er miljøvennlige nok. Fra distriktsmedlemmene kommer utmeldelsene fordi de mener NAF går for langt i miljøspørsmålene, skriver Nationen.

BREV

JA, jeg vil abonnere på N&M Bulletin

Naturvernforbundets nyhetsbrev N&M Bulletin kommer annenhver uke. Abonnement gjelder for ett år.

Jeg vil abonnere på _____ eksemplar(er) av hvert nummer.

Abonnementstype (sett kryss):

- ☐ Institusjoner/bedrifter kr. 250,-
- ☐ Privatpersoner (ikke-medlemmer) kr. 150,-
- ☐ Privatpersoner (medlemmer) kr. 120,-
- ☐ TILBUD! 2 måneder GRATIS!

Navn/bedrift: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
Adressaten
vil betale
portoen.

SVARSENDING

Avtale nr. 109 000/5 Pb.

Grünerløkka postkontor
0505 OSLO 5